

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

Ὡς διὰ πυρός

Τοῦ κ. Α. Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

Δρόμοι καὶ δρόμοι

Οἱ πόλεμοι, οἱ πλημμύρες, οἱ σεισμοί, οἱ φωτιές καὶ παρόμοιου τύπου καταστροφές θέτουν ἐπὶ τάπητος τὸ ζήτημα τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου μέσα ἀπ' αὐτὰ τὰ δεινά. Τὶς περισσότερες φορές διασώζεται φεύγοντας χωρὶς νὰ μπορεῖ νὰ πάρει τίποτε μαζί του οὔτε ἓνα μπογαλάκι ροῦχα, οὔτε χρήματα, οὔτε κοσμήματα, τίποτα ἀπ' αὐτὰ πού θεωροῦνται πολύτιμα ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντά του. Κι εἶναι εὐχαριστημένος ὅταν, μέσα ἀπὸ τοὺς τόσους κινδύνους, καταφέρει νὰ διασώσει τὴν ὑπαρξή του. Τὸ «φεύγε καὶ σώζου» βρίσκει μιὰ παράδοξη ἐφαρμογή στὴν περίπτωση ἡμῶν.

Θὰ πρέπει βέβαια νὰ τονίσουμε ὅτι μέσα στὴ σύγχυση αὐτῆς τῆς φυγῆς, στὸν πανικό τοῦ ἀνθρώπου πού τὸ μόνο πού σκέπτεται ἐκείνη τὴν ὥρα εἶναι τὸ ὅπου φύγει - φύγει, εἶναι δύσκολο νὰ διακρίνει δρόμους διαφυγῆς. Εἶναι σὰ νὰ χάνεται σὲ «δρόμους πού δὲν ὀδηγοῦν πουθενά». Χαμένος στὸ δάσος παίρνει μονοπάτια πού τὸν γυρίζουν πίσω στὸ σημεῖο πού ξεκίνησε κι ἀνήμερος νὰ συνεχίσει, ἂν κάποιος ἄλλος δὲν τὸν συντρέξει καὶ δὲν τοῦ ὑποδείξει ἢ δὲν τὸν παρασύρει πρὸς τὴ σωστὴ κατεύθυνση. Τὸ ἔζησαν πολλοὶ συνάνθρωποὶ ἡμῶν ιδιαίτερα στὶς τελευταῖες φωτιές.

Τὸ τοπίο ἀλλάζει ὅταν ἐπισκεφτοῦμε τὸν ἴδιο τόπο μετὰ τὴν καταστροφή. Καψαλισμένο, χωρὶς τὴν πυκνὴ βλάστηση πού κατεῖχε τὸν τόπο, χωρὶς δέντρα πού ἐμπόδιζαν τὴν θέα, προσφέρει μιὰ παράξενη τοπογραφία. Ἰδεώδης τόπος γιὰ ὄδευση θὰ ἔλεγε, ἂν δὲν σὲ συνεῖχε ἓνα αἶσθημα φρίκης γιὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς φωτιᾶς. Ἐκεῖ πού δυσκολευόσουν νὰ σύρεις τὰ βήματά σου, τώρα ἔχεις πλήρη ἐλευθερία νὰ βαδίζεις. Ἀπὸ ψηλὰ τὸ τοπίο φαντάζει σὰν τέλεια χαρτογραφία ὅπου εἶναι ἀποτυπωμένο μέτρο καὶ πιδ μικρὸ χάραγμα.

Ἀνάλογα μ' ἐκεῖνον πού τὸ διάβηκε εἶναι

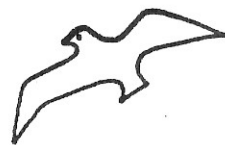
καὶ τὸ ἴχνος. Ζῶα μικρὰ μετὰ μεγάλων χαράσσουν τὸ δικό τους δρόμο ἢ δρομάκι. Διακρίνεις κατσικόδρομους (γιδόστρατες) καὶ πιδ δίπλα δρόμους πού ἀκολουθοῦσε ὁ βοσκός τους, δρόμους μεγαλύτερων ζώων, δρόμους φτιαγμένους γιὰ ὄχημα. Τίποτε ἀπ' αὐτὰ δὲν διέκρινες πρὶν' ὅλα καλύπτονταν ἀπὸ τὸ πράσινο, τὶς πυκνὲς φυλλωσιές κι ἔπρεπε νὰ μαντεύεις γιὰ τὸ πού θὰ φέρεις τὸ ἐπόμενο βῆμα σου, ἂν μάλιστα δὲν γνώριζες τὴν περιοχὴ. Ἐδῶ καὶ νὰ τὴ γνώριζες δυσκολευόσουν νὰ τὴν διαβείς.

Θυμάμαι τὸν πρώτο καιρὸ πού ἐπισκεπτόμουν τὰ Καλλίσια κι ἤθελα νὰ κόψω δρόμο ὅπως μοῦ εἶχε ὑποδείξει φίλος πού με πρωτοπήγε, δὲν μπόρεσα νὰ βρῶ τὸ ἐκκλησάκι τοῦ Ἁγίου Νικολάου. Ἐπρεπε νὰ ἐπιστρέψω στὴν ἀφετηρία ἐκκίνησης καὶ ν' ἀκολουθήσω τὴν πλέον πεπατημένη καὶ κεί πάλι με κίνδυνο νὰ ξαναχαθῶ. Πόσο δίκιο εἶχες, ψυθύριζα, καὶ μένε Χάιντέγκερ ὅταν μίλαγες γι' αὐτοὺς τοὺς δρόμους στὰ δάση (Holzwege), γιὰ δρόμους πού δὲν ὀδηγοῦν πουθενά, τυφλοὺς κυριολεκτικὰ χωρὶς ἀνοίγματα γιὰ νὰ διακρίνεις πιδ πέρα.

Καὶ τώρα πού διακρίνεις καὶ τὶς πιδ παραμικρὲς λεπτομέρειες, χωρὶς κίνδυνο πιδ νὰ χαθεῖς, λές, ὄχι, καλλίτερα τότε με τοὺς μύριους κινδύνους. Νὰ χαθεῖς χίλιες φορές, καὶ νὰ κο-

Σὲ δρόμους ποιμαντικῆς διακονίας

πιάσεις ἄλλες τόσες γιὰ νὰ βρεθεῖς στὸν Ἅη Νικόλα.

Τὰ θεμέλιά μου στὰ βουνά

Σὲ πείσμα ὅμως τῆς φωτιᾶς ὁ Ἅγιος Νικόλαος μὲ τὴ βοήθεια τοῦ ἴδιου τοῦ Ἁγίου διασώθηκε, ἐνῶ γύρω του ἀπλώνεται καμμένη γῆ. Μεγάλες καὶ κρυφές οἱ βουλές τοῦ Κυρίου. Μποροῦσε κι αὐτὸν νὰ τὸν εἶχε κατασπαράξει ἄγριο θηρίο ὅπως διάβηκε κι ἀπὸ ἐκεῖ ἡ λαίλαπα τῆς φωτιᾶς. Τὸ μοναστηράκι γλίτωσε ὅπως γλιτώνουν τουλάχιστον τὰ θεμέλια ἐνὸς σπιτιοῦ ὅταν καίγεται ὁλόκληρο τὸ σπίτι. Καὶ ποιὸς μπορεῖ ν' ἀμφισβητήσῃ ὅτι αὐτὰ τὰ κατασπαρμένα ἐκκλησιάκια στὶς κορυφές τῶν βουνῶν μας δὲν εἶναι τὰ θεμέλιά μας; Ὁ πρῶτος ψαλμικὸς στίχος τοῦ Β' Ἀντιφώνου μᾶς τὸ θύμισε στὴ λειτουργία τῆς Μεταμορφώσεως: «Οἱ θεμέλιοι αὐτοῦ ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς ἁγίοις».

Ἐδῶ, σκέπτεσαι, ἦλθαν τὰ κάτω ἐπάνω. Καὶ στὴ μεταγραφή τοῦ στίχου ἀπὸ τὸν Ὀδυσσεά Ἐλύτη διαφαίνεται καθαρὰ αὐτὴ ἡ ἀλήθεια. Πάνω σ' αὐτὰ τὰ βουνά «ἡ μνήμη καίει ἄκαυτη βάτος», καιομένη καὶ οὐ φλεγόμενη. «Καὶ τὰ βουνὰ σηκώνουν οἱ λαοὶ στὸν ὄμο τους». Ἄν καεῖ καὶ ἡ μνήμη, τότε, ζήτω πὺ καήκαμε.

Αὐτὴ ἡ μνήμη θυμάται τὶς ἀπειρες εὐεργεσίες πὺ ἔχουν διοχετευτεῖ στὸ λαὸ μὲ τὴ συμπαράσταση σπουδαίων καὶ στοργικῶν Γερόντων. Θυμάται τὴ θεραπευτικὴ διακονία αὐτῶν τῶν ἀνδρῶν πὺ ἐπιτελοῦν ἓνα ἀξιόλογο ἔργο σήμερα. Ἄν ἡ φωτιὰ κατέλυε αὐτὰ τὰ «παρατηρητήρια» ὁ τόπος θὰ πῆγαινε πολλὰ χρόνια πί-

σω... Δὲν ἔχει σημασία ἂν θὰ δεχτοῦμε εὐκόλα ἢ δύσκολα αὐτὴ τὴν ἀποψη. Τὰ κριτήρια πὺ συγκροτοῦν μιὰ «Πνευματικὴ Γεωγραφία» εἶναι διαφορετικὰ ἀπὸ ἐκεῖνα μιᾶς φυσικῆς γεωγραφίας. Μιὰ «εὐφλεκτὴ χώρα» ὅπως ἡ δική μας (Γ. Ἰωάννου) μπορεῖ καὶ καμμένη, ὡς μὴ ὄφελε, νὰ προσφέρει δρόμους ἐπιστροφῆς.

Τοπογραφία ψυχῆς

Αὐτὸ δὲν τὸ λέω μόνο γιὰ τὴν ἄρα ὁ Ἅγιος Νικόλαος εἶναι εὐκολότερα προσπελάσιμος ἐφόσον μετὰ τὴν φωτιὰ οἱ δρόμοι φαίνονται καθαρὰ χωρὶς κίνδυνο περιπλανήσεως. Ἅγιοι Νικόλαοι ὑπάρχουν πολλοὶ ἀνὰ τὴν ἐπικράτεια καὶ θὰ πρέπει νὰ μάθουμε τοὺς δρόμους πὺ ὀδηγοῦν σ' αὐτούς. Ἡ σκέψη πὺ μὲ διακατέχει εἶναι, ὅταν τὴν εἰκόνα τῆς φωτιᾶς τὴ μεταφέρω στὰ πνευματικὰ καὶ συλλογιστῶ ὅτι γιὰ νὰ ξεκαθαρίσει ἡ τοπογραφία τῆς ψυχῆς μου πρέπει νὰ καοῦν πολλὰ ἐποικοδομήματα καὶ πολλὰ ξερὰ γιὰ τὴν μ' αὐτὰ κινδυνεύουν νὰ καοῦν καὶ τὰ λίγα γλωρὰ πὺ ἔχουν ἀπομείνει.

Πολλοὶ χαρακτήρισαν τὸ θέαμα τῆς περιοχῆς ὡς «κρανίου τόπο». Καὶ εἶναι πράγματι. Τὸ θέαμα εἶναι φρικτὸ καὶ σοῦ σφίγγεται ἡ καρδιὰ ἀντικρίζοντάς το. «Κάπως ἔτσι δὲν εἶναι καὶ ἡ ψυχὴ μας;» ὁμολόγησε κάποιος στὸν πνευματικὸ του πατέρα ὅταν ἀντίκρισε τὸ τοπίο. Καμμένη γῆ κι ὅμως ἐμεῖς τὴ βλέπουμε θάλλουσα. Ξερὴ, κατάξερη κι ὅμως καυχόμεστε γιὰ τὴν δροσιά της. Γεμάτη ἀγκάθια κι ὅμως ἐξακολουθοῦμε νὰ τὴν ποτίζουμε νομίζοντας ὅτι καλλιεργοῦμε τριαντάφυλλα. Ἐρημο καὶ νὰ τὴν περνᾶμε γιὰ ὄαση. Παραιοθήσεις, ἀνταπάτες, φαντασιώσεις; Εἶναι φορὲς πὺ ὁ ἄνθρωπος τὶς ἔχει ἀνάγκη. Τὶς περισσότερες ὅμως φορὲς λειτουργοῦν παραπλανητικά.

Εἶναι μάταιο «νὰ ψάχνεις ἀδιάκοπα μιὰ ἔρημο, χωρὶς ἓνα δέντρο, ἓνα ρίγος νερῶν» (Μ. Ἀναγνωστάκης). Ὅαση γίνεται μόνο ὅταν βρεθεῖς στὴν ὄαση. Καὶ μιὰ τέτοια ὄαση, καί, ὄχι μόνο μιὰ, εὐτυχῶς ἀπέμεινε στῆς Ἀττικῆς τὴν ὀλόμαυρη ράχη. Νὰ ἐλπίσουμε ὅτι μπορεῖ νὰ ἀποτελέσει μιὰν ἀρχὴ γιὰ τὴν ἀναβάθμιση τῶν ὄρεινῶν ὄγκων τῆς Ἀθῆνας;

Ἄς τὸ εὐχηθοῦμε μὲ τὴν ἀρχὴ τῆς Ἰνδίκτου καὶ τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους!